



HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete ämneslärarprogrammet

”Jag tror ju att de har kunskaper”

Idrottslärares uppfattningar om ämnet idrott och hälsas möjligheter till ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för gymnasieelever med svenska som andraspråk

Författare: Ida-Lisa Svärd

Handledare: Åsa Wedin

Examinator: Boglárka Straszer

Ämne: Svenska som andraspråk

Kurskod: SS3013

Poäng: 15hp

Betygsdatum: 2018-11-30

Högskolan Dalarna
791 88 Falun
Sweden
Tel 023-77 80 00

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera uppsatsen i fulltext i DiVA. Publiceringen sker open access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av uppsatsen.

Open access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten open access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (fritt tillgänglig på nätet, open access):

Ja

Nej

Abstract

Denna studie undersöker några lärares uppfattning om ämnet idrott och hälsa som språkutvecklande för elever med svenska som andraspråk. Idag visar forskning positiva resultat på språk- och kunskapsutvecklande undervisning för såväl elever med svenska som modersmål och för elever med svenska som andraspråk. Studien undersöker även om lärarna i studien använder sig av denna undervisningsform i sin dagliga praktik, vilka resurser och hjälpmedel de har att tillgå samt i vilka situationer som de uppfattar att de arbetar på ett sätt som är språkutvecklande. Studien är en kvalitativ intervjustudie. Sex gymnasielärare som alla undervisar elever med svenska som andraspråk i idrott och hälsa deltar i studien.

Resultatet visar att lärarna ställer sig positiva till och uppfattar att ämnet idrott och hälsa är språkutvecklande på många plan. Dels har ämnet många ingångssätt till verbal kommunikation genom instruktioner, regelgenomgångar och praktiska demonstrationer av ämnesspecifika begrepp och dels öppnar ämnet för kommunikation genom samarbetsövningar och lagspel mellan eleverna med svenska som förstaspråk och andraspråkseleverna. Lärarna i studien uppger ett behov av mer resurser och fortbildning av hur man på bästa sätt inkluderar andraspråkselever i undervisningen.

Nyckelord

Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, andraspråksutveckling, svenska som andraspråk, idrott och hälsa.

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1. Syfte	7
1.2. Frågeställningar	7
2. Tidigare forskning	7
2.1. Undervisning för andraspråksutveckling	7
2.2. Undervisningsmetoder för andraspråkelever i idrottsundervisning	9
2.3. Andraspråksutveckling i idrott och hälsa	10
2.4. Resurser i idrottsundervisning för andraspråkelever	11
3. Teoretiskt ramverk	12
3.1. Sociokulturellt perspektiv	12
3.2. Cummins BICS och CALP	12
4. Metod	14
4.1. Kvalitativ metod	14
4.2. Semistrukturerade intervjuer	14
4.3. Urval	14
4.4. Etiska aspekter	15
4.5. Validitet och reliabilitet	16
4.6. Genomförande	16
4.7. Analys	17
5. Resultat	17
5.1. Framgångsrika undervisningsmetoder enligt lärarna	17
5.2. Situationer som uppfattas språkutvecklande	19
5.3. Idrottslärares språkliga resurser	20
5.4. Sammanfattning av resultat	22
6. Analys av resultat utifrån teoretiskt ramverk	23
6.1. Framgångsrika undervisningsmetoder enligt lärarna	24
6.2. Situationer som uppfattas språkutvecklande	24
6.3. Idrottslärares språkliga resurser	24
7. Diskussion	25
7.1. Resultatdiskussion	25
7.2. Metoddiskussion	27
7.3. Pedagogiska konsekvenser	29
7.4. Slutsatser	29
7.5. Vidare forskning	30

8. Litteraturlörteckning	31
9. Bilagor	33
<i>Bilaga 1. Informationsbrev.....</i>	<i>33</i>
<i>Bilaga 2. Samtycke.....</i>	<i>34</i>
<i>Bilaga 3. Intervjuguide</i>	<i>35</i>

1. Inledning

Idag ses Sverige som ett språkligt heterogent och mångkulturellt samhälle. Detta innebär att inom skolan möts elever från olika kulturer och språkliga bakgrunder dagligen. Enligt Skolverket (2012), visar statistik att nära 20% av elever i grundskolan har ett annat modersmål än svenska. I samband med detta ställs nya krav på dagens lärare, nämligen att de måste kunna anpassa sin undervisning utifrån denna språkliga mångfald. Skolinspektionens (2010) granskning har visat att språk- och kunskapsutvecklande arbete med flerspråkiga elever har stora brister. För att elever med annat modersmål än svenska ska ges en rimlig chans att nå nationella mål behöver bristerna åtgärdas. Granskningen visade att i gruppen elever med utländsk bakgrund lämnade var fjärde elev grundskolan utan grundläggande behörighet till gymnasieskolan. Detta jämfördes med elever med svensk bakgrund där var tionde elev saknade behörighet. Trots att granskningen är relativt gammal har denna skillnad generellt inte minskats över tid.

I kursplanen för svenska som andraspråk för gymnasiet, Skolverket (2016) beskrivs språk som människans främsta redskap i tänkande, kommunikation och lärande. Det är genom språk som människan utvecklar sin identitet, uttrycker känslor och tankar samt förstår andra människor. För att kunna verka i ett demokratiskt samhälle som Sverige krävs ett rikt och varierat språkbruk. Målet med ämnet svenska som andraspråk är att elever ska nå en förstaspråksnivå i svenska vilket kräver en undervisning som kan möta deras behov. I Sverige får de flesta elever med svenska som andraspråk all undervisning på svenska och det krävs goda språkfärdigheter att tillägna sig ämneskunskaperna. Om de ska ha likvärdiga möjligheter att följa med i ämnesundervisningen som förstaspråks eleverna krävs det att skolan satsar på en språkutvecklande ämnesundervisning.

Bell & Lorenzi (2004) förklarar att trots att det råder brist i lärares utbildning om språkutvecklande arbetssätt finns en större förväntan på att lärare ska känna till sådan pedagogik som gör innehållet begripligt för elever som lär sig på ett andraspråk. I läroplanen för gymnasieskolans övergripande mål står det att lärare ska ”organisera och genomföra arbetet så att elever får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling (Skolverket, 2016:10). Med anledning av detta har jag i föreliggande studie valt att undersöka hur gymnasielärare i ämnet idrott & hälsa uppfattar vad som är fungerande undervisningsmetoder och arbetssätt i idrott och hälsa för elever med svenska som andraspråk. Studien tittar även på hur dessa lärare uppfattar ämnets möjligheter till språkutveckling och vilka resurser som krävs för en god språkutvecklande undervisning och som de har tillgång till.

1.1. Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur sex stycken verksamma idrottslärare på spridda gymnasieskolor i Sverige uppfattar ämnets möjligheter till ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt ur ett andraspråksperspektiv.

1.2. Frågeställningar

För att besvara studiens syfte har följande tre frågeställningar utarbetats:

1. Vad anser idrottslärare, utifrån sin egen praktik, vara framgångsrika undervisningsmetoder och arbetssätt för elever med annat modersmål än svenska?
2. I vilka situationer uppfattar lärare att de arbetar på ett sätt som är språkutvecklande för elever med svenska som andraspråk?
3. Vilka språkliga resurser har idrottslärare att tillgå i sin undervisning?

2. Tidigare forskning

I detta kapitel redovisas tidigare forskning och litteratur som funnits relevant för studien. Kapitlet består av en första övergripande del kring undervisning för andraspråksutveckling och resterande tre delar med fokus på studiens frågeställningar. Del två presenterar undervisningsmetoder och arbetssätt i idrottsundervisning för elever med annat modersmål än svenska, i del tre presenteras språkutveckling i idrott och hälsa och i del fyra presenteras resurser i idrottsundervisning för elever med annat modersmål än svenska.

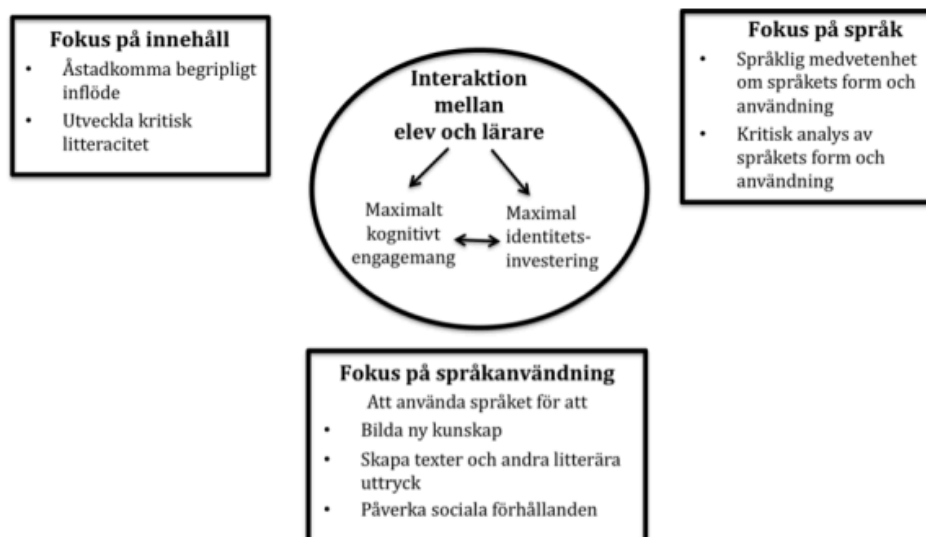
2.1. Undervisning för andraspråksutveckling

Lärares betydelse för elevers andraspråksutveckling är stor, skriver Rosander (2005). Den viktigaste faktorn för att nå skolframgång är språket och lärare behöver ha kompetens att kunna bedöma hur långt eleven nått i sin språkutveckling och därutöver planera, genomföra och utvärdera sin undervisning utifrån det. Det krävs kontinuerlig kompetensutbildning för att ta reda på hur deras elever lär sig och utvecklas. Lindberg (2004) menar att lärare som möter elever med svenska som andraspråk behöver ha tillgång till mängder av metoder, tekniker och strategier för att samspela med eleverna i de specifika undervisningssituationerna. Lärares förhållningssätt handlar enligt Lindberg om de kunskaper, värderingar och erfarenheter som denne har med sig då det handlar om just språk, språkinläring och undervisning. Lärares val av undervisning medför konsekvenser för eleverna.

Språkutveckling sker kontinuerligt under en människas hela liv, både i modersmål och andraspråk. Beroende på land och kultur kan sociala sammanhang, maktstrukturer och ämnesspecifika strukturer skilja sig åt. Därför är det i skolsammanhang viktigt att explicit medvetandegöra andraspråks elever om det aktuella lingvistiska utförandet i ämnesundervisningen. Både klasskamrater och lärare fyller en viktig roll i processen att

tillgodogöra sig och använda ett ämnesspecifikt språk, menar Ellis (1994). Cummins (2001) visar i sin modell hur inlärnin av målspråket kan ske framgångsrikt för andraspråksinlärare.

Figur 1. Utveckling av god studiemässig förmåga (Cummins, 2001:94).



Huvudtanken med språkinriktad undervisning är enligt Cummins (2000) att elevens utveckling går från ett vardagsspråk till ett mer akademiskt språk som används i skolsammanhang. För att elevernas språkutveckling ska gå så smidigt som möjligt krävs det att samtliga lärare som undervisar tar sitt ansvar genom att praktisera språkutvecklande arbetssätt. Vissa skolor har framtagit en språkpolicy som kräver detta fortsätter Cummins. Fortbildning av personal och att från grunden arbeta fram en språkpolicy som gynnar samtliga elevgrupper är av stor vikt. Utvecklingen av en språkpolicy bör ses som en process snarare än en produkt och att utvecklingsprocessen undersöker vilka orsaker som bidrar till att andraspråksinlärare inte presterar enligt sina förutsättningar, hävdar Cummins. Det handlar också om att öka den mellanmänskliga förståelsen, förståelsen för varandras olikheter och att se flerspråkighet som en tillgång för alla. Viktigt att komma ihåg är att språkinriktad undervisning inte avses för en specifik målgrupp, hävdar Hajer & Meestringa (2014).

För att skapa en tydlig och enhetlig skolmiljö finns det enligt Thomas och Collier (1997) fyra grundpelare att ta hänsyn till. Dessa är en sociokulturellt stödjande miljö, ämnesutveckling, språkutveckling och kognitiv utveckling. I studien av Thomas och Collier beskrivs även att elevernas känslomässiga inställning och motivation till skolan har stor betydelse för hur framgångsrik dennes studier blir. Detta beror i sin tur på elevernas tidigare skolerfarenhet och utbildningsbakgrund. Cummins (2000) myntar begreppet *transformerande pedagogik* som anspelar på stärkande av elevernas aktiva deltagande i det demokratiska samhället. Den kan sammanfattas av fyra infallsvinklar; eleverna bekräftas gällande språklig och kulturell bakgrund; skolan koopererar med närsamhället; skolan arbetar aktivt med att uppmuntra aktiv språkanvändning och att de

berörda lärare som bedömer eleverna ser eventuella problem som resultatet av skolans organisation och inte elevernas, skriver Cummins.

När det gäller språkets roll i undervisningen betonar Hajer och Meestringa (2014) att all kunskap i undervisning förmedlas och utvecklas genom språket. Det försvårar arbetet för läraren eftersom alla elever har skilda erfarenheter gällande språk och att skolspråket i sig är väldigt komplext och utmanande. Det krävs att undervisningen riktar in sig på såväl språkliga mål som på ämnesmässiga mål, fortsätter Hajer och Meestringa (2014).

Dessutom ska undervisningen vara kontextbunden och främja interaktion samt att det ska finnas gott om stöttning i klassrummet. Gibbons (2014) förklarar begreppet stöttning som en form av tillfällig men nödvändig vägledning, som ges av antingen lärare eller klasskamrater och leder till behärskning av nya färdigheter och nya kunskaper hos eleven. Detta kan ges i uttryck genom strukturerade parövningar och grupparbeten eller interaktion mellan lärare och elev i form av strukturerade modeller där syftet är att stötta både språk och lärande.

Språk- och kunskapsutvecklande undervisning bör genomsyras av ett samspel mellan elevens första- och andraspråk, skriver García (2009). Läraren bör vara medveten om att det tar ungefär fem år för en elev med svenska som andraspråk att komma ifatt elever med svenska som förstaspråk. Gibbons (2014) menar att undervisning bör ses som en process vilken bygger på ett flexibelt samspel mellan lärare och elev eftersom det inte finns en specifik metod som passar alla elever i deras språkutveckling. En relevant undervisning som utgår från elevernas behov och som kännetecknas av dialog uppmuntrar till vidare utveckling hos eleverna. En undervisning som främjar utveckling av språk beskrivs av Hajer och Meestringa (2014) som en undervisning där elever lär sig ett ämnesspecifikt språk i både tal och skrift. Hajer & Meestringa förklarar hur utvecklingen kan ske optimalt och författarna ger även konkreta förslag på hur sådan undervisning kan ske. Språkinriktad undervisnings utgångspunkt är att det ”inte finns någon genomsnittselev” skriver Hajer och Meestringa (2014:24). Undervisningen bör därför anpassas utifrån elevernas olika bakgrund och olika förutsättningar för lärande.

2.2. Undervisningsmetoder för andraspråkelever i idrottsundervisning

I en studie gjord av Coral & Lleixá (2014) undersökte de hur språk- och ämnesintegrerad undervisning fungerar inom idrott och hälsa samt vilka effekter det får på framförallt muntlig interaktion. Syftet var att finna specifika lärandestrategier för att tillämpa muntlig kommunikation och att dessa skulle leda till meningsfulla förbättringar i både muntlig förståelse och muntlig interaktion. I resultatet framkom att interaktion skapas i en mängd olika samarbetsövningar som dels var kopplade till kultur och dels kombinerat med utförande. I en motiverande miljö som idrott kan vara för många visade det sig att i denna kontext har elevernas rörelseglädje positiv inverkan på deras inläring av språk. Coral & Lleixá (2014) förklarar att det första som en lärare bör göra är att lära känna sina elever och skapa ett öppet och tillåtande klassrumsklimat eftersom ett tryggt klimat i klassrummet är en förutsättning för lärande. Idrottslärare bör arbeta med att skapa möjligheter för eleverna att lära känna varandra i mängder av olika situationer och aktiviteter.

Gällande språket och hur man kan arbeta med det menar Coral & Lleixá (2014) att lärare kan arbeta med ämnesspecifika begrepp och illustrera dem praktiskt. Därefter kan läraren utforma övningar utifrån begreppen och på så sätt utmana eleverna i språket. Exempelvis får eleverna höra begreppet och därefter praktisera det. Författarna nämner flertalet strategier för en språkutvecklande undervisning i idrott och hälsa som de hämtat från Haynes och O'Loughlin (1997), se figur 2 nedan.

Figur 2. Språkutvecklande undervisningsstrategier

Haynes och O'Loughlin (1997)

Strategier för att främja språk- och innehållsförvärv

- * Modellera alla aktiviteter
- * Utmana eleverna i komplexa övningar
- * Använd språket för att skapa mening
- * Öka möjligheterna för andraspråkseleverna att prata och använda ämnesspecifika begrepp
- * Ge tydliga direktiv, be eleverna att återberätta vad du ber dem om
- * Stöd och tydliggör innehållet med bilder
- * Använd enkla meningar, ett innehåll per mening
- * Ordinlärning före innehåll
- * Visuella objekt som används till förklaring
- * Spela in instruktioner eller genomgångar så eleverna kan lyssna flera gånger

2.3. Andraspråksutveckling i idrott och hälsa

Hur idrott och hälsa kan vara språkutvecklande undersöktes av Gomez och Jimenez-Silva (2012). Syftet var att delge lärare i idrott och hälsa kunskaper i hur de på ett effektivt sätt kan möta, hjälpa till och skapa aktiviteter som utvecklar språket för elever med svenska som andraspråk. Gomez och Jimenez-Silva samlar dels strategier för att integrera andraspråkselever i klassrummet och del strategier för ett språk- och kunskapsförvärv hos eleverna.

Författarna refererar till Gibbons (2002) som hävdar att språkinlärning blir som mest effektivt då kunskapen är inbäddad i visuella kontexter med synliga ledtrådar och fysiska demonstrationer. Enligt Gomez och Jimenez-Silva (2012) bör lärare ställa sig tre frågor angående sin undervisning: Vilka är de språkliga kraven för idrottsuppgiften?; Vad vet andraspråkseleverna om språket?; Vad behöver de kunna för att klara uppgiften? Genom att besvara dessa frågor intar läraren ett språkligt perspektiv på undervisningen och finner eventuella svårigheter och vilka ämnesspecifika begrepp som bör läras ut samt att missförstånd kan förebyggas och minimeras. Utifrån dessa förkunskaper kan läraren sedan planera och genomföra sin undervisning med stöttande inslag.

Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i extrainsatta idrottslektioner implementerades i en kvasi-experimentell studie gjord av Krüger (2018) där 61 nyanlända elever deltog. Syftet var att undersöka hur dessa elever förvärvade andraspråket (tyska) i sin idrottsundervisning. Krüger hävdar att ju mer elever utsätts för målspråket desto snabbare lär de sig att använda det. I studien utformades därför olika typer av aktiviteter för att skapa situationer där eleverna tvingades

kommunicera. Dessa aktiviteter var dessutom inbäddade och berikade med fysiska aktiviteter för att stimulera andraspråksinläringen. Med andra ord kombinerade de språk och rörelse. Huvudmålet med denna insats var att främja andraspråksinläring. Resterande och ordinarie idrottsundervisning var med i studien som autentiskt inslag och fokuserade mer på praktik än på språk. Hypotesen var att ordförrådsinläringen och förmågan att lyssna på information skulle förbättras för testgruppen som fick dessa extrainsatta lektioner. Hypotesen bekräftades delvis genom olika tester och övningar där elever fick olika direktiv som de sedan skulle visa och praktisera. Kontrollgruppen som enbart hade haft den ordinarie idrottsundervisningen visade då sämre prestationer än testgruppen som fått arbeta med ett språk- och kunskapsutvecklande arbetsätt.

2.4. Resurser i idrottsundervisning för andraspråkselever

Att ha tillgång till resurser som lärare är något som påverkar undervisningen positivt. Det visar en studie gjord av Corals och Llexia's (2014). I studien nämns bland annat bilder, tidslinjer, språkramar och utbyten mellan elever och arbetsböcker som nödvändiga för att integrera rörelse-, språk- och kognitionsinnehåll. Forskarna hävdar att samtliga delar behövs för att eleverna ska utveckla metakognition.

I en studie gjord av Sato och Hodge (2014) intervjuades sex lärare i idrott och hälsa om deras undervisning gällande elever med engelska som andraspråk. Lärarna i studien uppgav att de inte fått tillräckligt med förutsättningar för att genomföra undervisningen på ett bra sätt för andraspråkselever och deras språkutveckling. Bland annat saknar lärarna adekvat utbildning i andraspråksutveckling. Vidare uppger de svårigheter med att förklara ämnesspecifika begrepp och instruktioner till olika aktiviteter. Det nämns också att det finns vissa kulturella och religiösa skillnader som lärarna inte vet hur de ska bemöta. Samtliga lärare i Sato och Hodge studie har dock arbetat fram olika strategier när de ger instruktioner som de upplever fungerar för deras andraspråkselever. De nämner modellering, demonstrationer och kroppsspråk som faktorer för ökad förståelse.

Fortsättningsvis fann Sato & Hodge (2014) att lärarna upplevde en frustration när deras elever inte presterade som förväntat. Den språkliga barriären mellan lärare och elever uppfattades då som hög och lärarna kände sig otillräckliga och osäkra i sin lärarroll. Trots detta sökte samtliga lärare efter bra metoder för att effektivisera språkinläringen. Sato och Hodge lyfter kulturskillnader som en ytterligare utmaning för lärare i idrott och hälsa då idrott ofta är bunden till kultur. Det medför i sin tur att idrottslärare möter ett annorlunda motstånd jämfört med skolans 'vanliga ämnen'.

3. Teoretiskt ramverk

I detta avsnitt presenteras studiens teoretiska ramverk som sedan kommer att användas i analysen av resultatet. Teoretiska utgångspunkter som valdes är Vygotskij (1986) teori som beskriver hur individer lär sig och utvecklas med språket som främsta redskapet och Cummins (2000) teori som förklarar att språkinlärning varierar beroende på om inläringen fokuserar på innehåll, språk eller språkanvändning samt att lärare bör känna till att det finns skillnad på skolspråk och vardagsspråk.

3.1. Sociokulturellt perspektiv

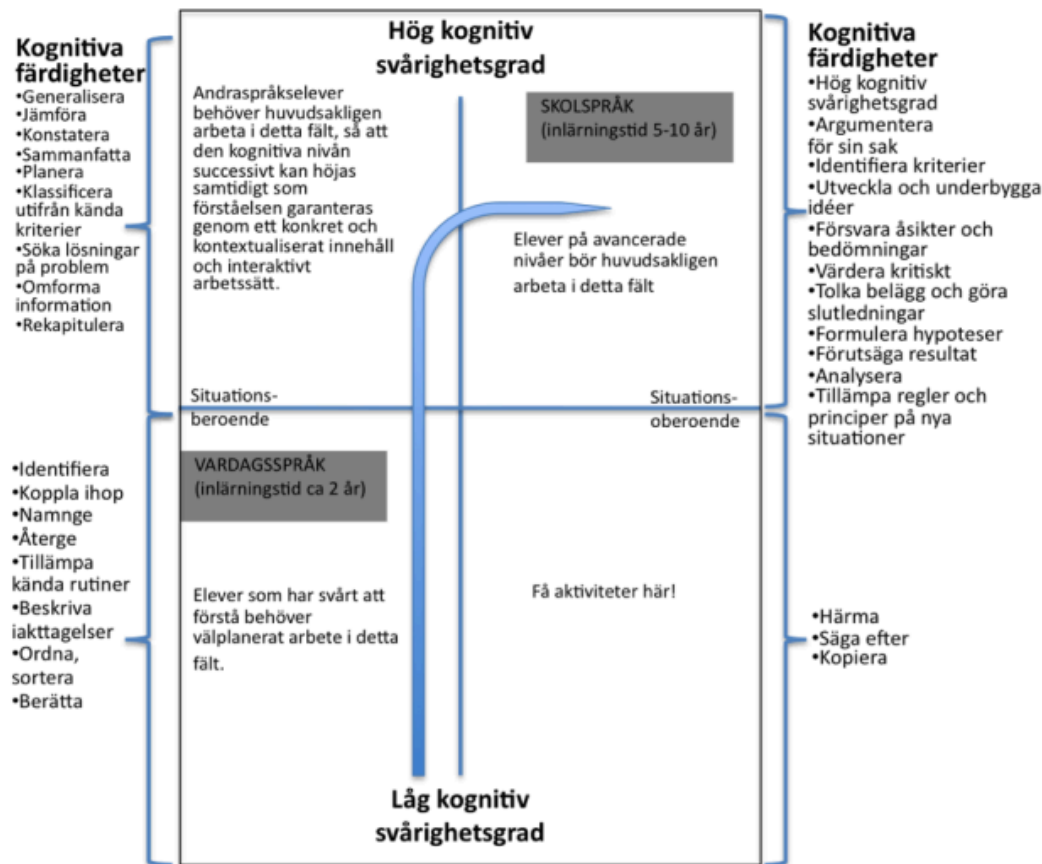
Den ryske psykologen Lev Vygotskijs (1986) grundtanke inom det sociokulturella perspektivet är att språk och tanke utvecklas i samspel genom interaktion. För lärare som arbetar i mångkulturella klassrum är det därför viktigt att ge rikliga tillfällen för eleverna att aktivt bearbeta ämneskunskaperna med hjälp av aktiv språkanvändning både muntligt och skriftligt, både i grupp och enskilt. Ofta lever andraspråkselever i segregeringstrukturer: arbetsplats, familj, bostadsområde och vänner, vilket medför att dessa inte alltid har tillfällen för social interaktion med förstaspråkstalare.

Klassrummet och skolämnen är ibland den enda platsen där interaktion på målspråket för andraspråkselever sker, skriver Schleppegrell (2004). Vygotskij (1978:102) myntade begreppet 'den proximala utvecklingszonen' vilken kan sägas vara zonen för närmaste utveckling. Enligt Vygotskij betecknar zonen avståndet mellan den aktuella nivån för självständig problemlösning och den potentiella nivån som kan bestämmas utifrån vad som möjliggörs under kompetent ledning av till exempel föräldrar eller äldre syskon. Genom att stötta och skapa förutsättningar för andraspråkstalaren i till exempel samtal kan denne tänja på sin språkliga repertoar och på så sätt kommunicera utöver sin egen förmåga. I skolans värld har lärarens stöttning en avgörande betydelse när eleverna tillgodogör sig nya begrepp, kunskaper och färdigheter. Olika ämnen ställer olika krav på elevernas kognitiva förmåga. Där utgör språket en avgörande roll för hur de hanterar det.

3.2. Cummins BICS och CALP

Skillnaden mellan vardagsspråk och skolspråk beskrivs av Cummins (2000) som olika språkliga register. Vardagsspråket kännetecknas som BICS (Basic Interpersonal Communicative Skills) och ses som den kommunikativa förmågan vilken är kontextberoende och som har en inläringstid på cirka två år. Skolspråket kännetecknas som CALP (Cognitive Academic Language Proficiency) vilket är en mer avancerad språkförmåga. Den är oberoende av kontext och tar ytterligare fem till sju år att uppnå. Cummins (2000) har formulerat en modell för interaktion mellan lärare och elever för att identifiera i vilken utsträckning eleverna framgångsrikt kan klara de kognitiva och språkliga krav som ställs på dem i den sociala utbildningsmiljö som skolan anses vara. Se figur 3.

Figur 3. Cummins modell för andraspråkselevs språk- och kunskapsutveckling (Cummins, i Holmegaard och Wikström, 2004:545)



Modellen utgörs av skärningspunkten mellan två kontinuum, en rör olika kontextuella stöd som finns för att uttrycka eller ta emot innebörd och den andra avser den mängd information som måste bearbetas samtidigt eller i tät följd av studenten för att utföra arbetet. Modellen visar att språk och innehåll kommer förvärfvas som bäst när de flerspråkiga eleverna utmanas kognitivt försedda med kontextuella och språkliga stöd som krävs för att genomföra olika uppgifter. Cummins delar upp språklärande med fokus på innehåll, fokus på språk och fokus på språkanvändning. Han betonar att lärare bör vara medvetna om dessa skillnader och kunna planera sin undervisning utifrån detta. Vidare menar han att elevens kulturella, språkliga och personliga identitet skall tas i hänsyn när denna interaktion pågår, detta för att eleven självmant ska ta initiativ och känna sig engagerad i lärandet. Även Gibbons (2013) drar slutsatsen att elever lär sig om språk i kontexter där de använder språket, och man undkommer åtskillnaden mellan undervisning i språk och undervisning av innehållet.

4. Metod

I följande kapitel presenteras studiens metod och tillvägagångssätt.

4.1. Kvalitativ metod

Ett kvalitativt förhållningssätt har valts eftersom syftet var att förhålla sig till lärarnas erfarenheter och uppfattningar.

4.2. Semistrukturerade intervjuer

En semistrukturerad intervju där personen får möjlighet att svara öppet på frågor samt förberedda följdfrågor eller vidareutveckla sina svar valdes. Denna metod valdes för att få personen som blev intervjuad att dela med sig av sin verklighet samtidigt som personen får berätta så mycket som möjligt utan att ledas av intervjuaren. I mitt fall hade deltagarna stor geografisk spridning varav till exempel deltagande observation inte möjliggjordes.

4.3. Urval

För att uppfylla studiens syfte användes ett strukturerat urval eftersom informationsinnehållet kan ökas genom att välja personer som anses ha breda kunskaper om den undersökta företeelsen, hävdar Kvale och Brinkmann (2014). Målgruppen som var relevant för studien var sex stycken verksamma lärare inom idrott och hälsa på gymnasiet. På grund av tidsramen kontaktades skolor inom ett geografiskt lämpligt område. Nio skolor kontaktades via mejl där rektorn i fråga fick vidarebefordra informationen till berörda lärare som uppfyllde de nämnda kriterierna. Kriterier i detta fall var lärare som har en adekvat utbildning samt att de varit verksamma lärare i minst tre år.

Urvalet fick därefter breddas eftersom enbart två lärare valde att delta i studien vilket Kvale och Brinkman (2014) menar är ett för litet antal deltagare. Därför fick jag vända mig till ett större forum nämligen Facebook och den slutna gruppen ”Idrottslärare” med över 9000 medlemmar. Där beskrevs studiens syfte kortfattat och vilken målgrupp som eftersöktes. Detta inlägg ledde till fyra inbokade telefonintervjuer. Förutom det kriterium att deltagarna inte befann sig inom rimligt geografiskt avstånd uppfylldes de ursprungliga urvalskriterierna vilket gjorde att samtliga sex intervjuer fick ske över telefon då jag var geografiskt samt tidsmässigt begränsad. Enligt Kvale och Brinkmann (2014) råder ingen större skillnad mellan direkta intervjuer och telefonintervjuer, därav valet att genomföra samtliga intervjuer via telefon. Varje telefonintervju spelades in efter godkännande av deltagarna.

Variationsbredden på målgruppen skapar ett större informationsinnehåll vilket kan ses som en styrka i denna studie där variationsbredden rent geografiskt är utspridd. Deltagarna är utspridda i fyra olika län; Västerbotten, Jämtland, Dalarna och Bohuslän. Med den begränsade tiden för studien i åtanke planerades antalet intervjuer i förväg till minimi 5 personer och maximalt 8 personer. I studien deltog slutligen sex personer vilka alla var verksamma och undervisade på gymnasiet. Samtliga tillfrågade lärare hade adekvat utbildning, det vill säga att de alla var ämneslärare i idrott och hälsa. Det rädde relativt stor variation på antalet år i yrket bland de sex

intervjuade lärarna, från tre och ett halvt till och med tolv år. Samtliga lärare undervisade minst två grupper med elever med svenska som andraspråk.

För att snabbt få en överblick av deltagarnas bakgrund kommer dessa presenteras i en översiktlig tabell, se tabell 1 nedan. I diskussionen kommer lärarnas bakgrund tas med i beaktning för att se om dessa faktorer påverkat resultatet. Samtliga deltagare är kvinnor och de har fått fingerade namn: Ruth, Anja, Kim, Heidi, Klara och Emma.

Tabell 1. Lärarnas bakgrund

Namn	Adekvat utbildning	Antal år i yrket	Arbetat med SVA-elever i andra sammanhang	Antal grupper med SVA-elever i nuläget	Utbildningsår
Ruth	Ja	6 år	Nej	2 grupper	2006-2011
Anja	Ja	3,5 år	Ja	3 grupper	2008-2013
Kim	Ja	9,5år	Nej	4 grupper	2002-2007
Heidi	Ja	10 år	Nej	2 grupper	2002-2007
Klara	Ja	7 år	Ja	9 grupper	2006-2011
Emma	Ja	12 år	Nej	3 grupper	2002-2005

4.4. Etiska aspekter

Inför studien gjordes forskningsetiska övervägande utifrån Vetenskapsrådets (2002) föreskrifter. *Informationskravet* uppfylldes genom att delge deltagarna information och syftet med studien, att det var helt frivilligt att delta och att hade rätt att avbryta sitt deltagande när som helst.

Informationen fick de genom ett informationsbrev via mail, se bilaga 1, där de fick ge sitt medgivande, se bilaga 2. Informationsbrevet till informanterna togs fram med hjälp av en mall från Högskolan Dalarna (2013). Mallen bygger på ett visst innehåll med några obligatoriska formuleringar som i sin tur bygger på lagen om etikprövning av forskning som avser människor (SFS 2003:460). *Samtyckeskravet* uppfylldes genom inhämtandet av deras medgivande. Deltagarna var väl informerade om att de under studiens gång kunde välja att dra tillbaka sitt samtycke.

Konfidentialitetskravet handlar om deltagarnas anonymitet vilken garanterades genom att deltagarna delgavs fiktiva namn samt att deras bakgrundsinformation sågs som otillräcklig för att de skulle kunna bli igenkända. Informationen förvarades inlåst under tiden som studien genomfördes.

Nyttjandekravet uppfylldes i sin tur genom att uppgifterna som samlades in under studien enbart användes till studiens ändamål som deltagarna gett sitt samtycke till. Det insamlade materialet bearbetades endast av mig och de inspelade intervjuerna raderades efter transkribering för att säkerhetsställa detta.

4.5. Validitet och reliabilitet

Reliabilitet påvisar i vilken grad som studien är pålitlig, i princip så ska studien kunna upprepas med liknande resultat. Kvalitativa studier kräver tillförlitliga svar och detta kräver att den som inhämtat uppgifterna inte missförstått källans ursprungliga mening. För att säkerhetsställa att jag inte skulle missuppfatta intervjupersonernas svar ställdes följdfrågor för att få dem att utveckla sina svar. I vissa fall återgav jag deras svar för att bekräfta att jag förstätt dem rätt och på så sätt försäkra mig om att det inte skedde några missförstånd. För att öka studiens tillförlitlighet bandades och transkriberades intervjuerna ordagrant. För att en undersökning ska ha validitet måste undersökningen mäta det den har för avsikt att mäta. Det är viktigt att frågeställningen är så klar och tydlig som möjligt för att kunna veta vad som ska mätas. Jag anser att min studie har god validitet och hög reliabilitet då undersökningen syftar till att ta reda på några idrottslärares uppfattning om ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, vilket jag anser besvaras i dessa intervjuer. Reliabiliteten säkerställs genom att så utförligt som möjligt återge mitt tillvägagångssätt steg för steg.

4.6. Genomförande

De sex lärare som accepterade sitt deltagande i studien hänvisades att ta kontakt med mig för att bestämma tid för genomförandet av intervjun. Som tidigare nämnt tilldelades de ett utförligt informationsbrev om vad ett deltagande i studien innebar varpå de fick ytterligare betänketid om de ville delta i studien eller ej. Samtliga sex lärare valde att fortsätta sitt deltagande i studien.

Med utgångspunkt i studiens frågeställningar kunde intervjuguiden ta sin form genom att först indelas i teman och sedan utforma frågor vilka ansågs relevanta. Kvale och Brinkmann (2014:151) förklarar att flertalet frågor riktade mot samma tema kan besvara en forskningsfråga och genom detta ges olika perspektiv på samma företeelse. Frågorna ska vara lättförståeliga och gärna korta fortsätter författarna. För att öka validiteten gjordes en pilotintervju varpå intervjuguiden reviderades. Kvale och Brinkmann (2014:151) nämner vidare att det finns olika typer av frågor att ställa, däribland direkta frågor, inledande frågor och sonderande frågor vilka också användes i genomförandet av intervjun. Se exempel: inledande fråga: "Kan du berätta vad du upplever saknas i din utbildning?"; direkt fråga: "Hur reagerar du om SVA-elever använder sitt modersmål under lektionerna?"; sonderande fråga: "Hur menar du då?", "Kan du ge något konkret exempel angående det du sa?". Inför varje nytt tema i intervjuguiden (se bilaga 2) försökte jag skapa inledande frågor och därefter att variera formen på frågorna för att få så uttömmande svar som möjligt.

Det ansågs lämpligt att genomföra samtliga intervjuer över telefon även om två av deltagarna befann sig inom ett rimligt, geografiskt avstånd. Detta eftersom det var svårare att finna en tid som passade både deltagare och forskare, samt att det ansågs irrelevant att genomföra intervjuerna på olika sätt. Telefonintervjuerna genomfördes efter att de tillfrågade personerna bestämt en passande tid för dem. För att ljudkvalitén på inspelningarna skulle bli så bra som möjligt var det viktigt att befinna sig på en plats där risken att bli störd var liten, vilket min arbetsplats ansågs vara. För att möjliggöra inspelning av varje intervju krävdes två mobiltelefoner, en för samtal och en för inspelning. Deltagaren försattes därefter på högtalartelefon medan

samtalen fortlöpte. Varje intervju tog mellan 25 - 40 minuter beroende på deltagarens information.

Direkt efter avslutad intervju transkriberades materialet, allt för att hålla det insamlade materialet så färskt som möjligt. Att transkribera intervjuer är tidskrävande. Kvale och Brinkmann (2014) beskriver det som en tolkande process som går från muntlig diskurs till skriftlig diskurs.

4.7. Analys

De transkriberade materialet skulle sedan tolkas. Detta gjordes genom en kvalitativ innehållsanalys. Ett första steg vid en sådan analys är att få en helhetsbild av materialet genom att läsa transkriptionerna flertalet gånger, sortera bort det som kändes irrelevant och analysera det som återstår av materialet. Kvalitativ innehållsanalys används också för att finna likheter och skillnader mellan texterna. Fejes och Thornberg (2015) förklarar att syftet med en sådan analys är att skapa mening ur en stor mängd data. Detta kan göras på tre olika sätt. Det första tillvägagångssättet har fokus på subjektiva erfarenheter, det andra har fokus på hur sociala situationer konstrueras och det sista har fokus på omedvetna aspekter av sociala fenomen. I denna studie använde jag mig av det förstnämnda tillvägagångssättet, den subjektiva inriktningen som anses vara relevant utifrån studiens syfte och frågeställningar.

Efter flertalet genomläsningar plockades meningsenheter ut ur texterna som överensstämde med studiens syfte. Därefter kondenserades dessa och överflödiga ord plockades bort för att skapa logik. Därefter jämfördes dessa med ursprungstexten för att få en uppfattning om den huvudsakliga innebörden i meningsenheterna var besvarad. Med ursprungstexten menas de fullständigt transkriberade intervjuerna. Meningsenheterna delades sedan in i mindre grupper med liknande innehåll.

5. Resultat

I avsnittet som följer presenteras särskilda utdrag av lärarnas svar från de transkriberade intervjuerna vilka utgör grunden för studien. De valda utdragen anses besvara studiens forskningsfrågor. Resultatet presenteras löpande och disponeras genom att studiens tre frågeställningar besvaras i tur och ordning.

5.1. Framgångsrika undervisningsmetoder enligt lärarna

För att hjälpa och inkludera alla elever bär lärarna sig lite olika åt. De anpassningar som lärarna i studien har uppgett att de genomför handlar främst om de teoretiska bitarna inom ämne. Där handlar det mycket om att hitta ett lättare material och bryta ner i mindre delar. Många av dem uppger att det inte är brist på motivation eller rörelseglädje bland dessa elever och således inte har problem med ämnets fysiska del. Dock nämns svårigheter med att förmedla och få eleverna att förstå syftet med kursplan och kunskapskrav då det oftast skiljer sig mycket från elevernas tidigare erfarenheter, om de ens haft idrottsundervisning eller skolgång överhuvudtaget.

Alla lärare lyfter vikten av att själva tala samt att låta eleverna tala mycket svenska i sin undervisning. De upplever att det främst är genom att själva höra och tala språket som de utvecklar sitt språk och ordförråd. En av lärarna förklarar att hon oftast avvaktar med skrivuppgifter eftersom att det viktigaste är att de pratar och lär sig vad ord betyder och hur man uttrycker sig.

Jag har ofta muntliga prov eftersom de oftast kan uttrycka sig bättre muntligt. Så gott jag kan hjälper jag dem dra orden ur munnen på dem för någonstans så tror jag ju att de har kunskaperna men inte kan uttrycka sig (Heidi, 2017-12-22).

Ruth förklarar att hon anser att hon hellre arbetar med stationer med olika övningar där eleverna får arbeta i grupp och aktivt använda språket. Hon lyfter dock en aspekt att det finns en balans mellan att fokusera på språk och att fokusera på rörelse och idrott.

Mycket prata, använda språket i det muntliga, att omge sig med språket, att dom får höra det hela tiden. [...] jag brukar göra stationer med begrepp som de ska utöva [...] språket kan inte enbart vara i fokus, man måste hitta en lämplig nivå (Ruth, 2017-12-18)

Flera lärare beskrev att för att eleverna ska ha en chans att hänga med i undervisningen har lärarna på olika sätt utvecklat strategier för att anpassa undervisningen utifrån deras elever. Emma och Anja talar om bland annat bildstöd, översättningsprogram och ett långsamt taltempo. De talar även om förenkling och reducering av uppgifter.

Enskilda anpassningar vid teoriuppgifter om eleverna så önskar (men det är sällan, oftare jag anpassar på grund av andra diagnoser i dessa grupper än på grund av språket [...] skriver alltid upp "dagens ord" det vill säga några viktiga ord som beskriver lektionens innehåll/syfte [...] Försöker tala tydligt och långsamt [...] tar bort/ förenklar regler (Emma, 2017-12-18).

De har iPads, de får översätta på prov, [...] komplettera vissa delar muntligt (Heidi, 2017-12-22).

Har själv reflekterat över att jag direkt pratar långsammare och i enklare kortare meningar med artikulering och gester när en enda SVA-elev finns närvarande. [...] jag har köpt in förenklat material [...] blir problematiskt att de bara får enklare uppgifter, känns som att de inte kommer vidare så som de skulle kunna (Anja, 2017-12-08).

Anja väljer att ha material med lättare språk, trots att hon ser problematiken i att eleverna inte får möta en mer avancerad svenska. Hon berättar att utvecklingen kan hämmas genom att den svenska som andraspråksleverna ofta möter är förenklad, dels genom att lärarna förenklar sitt språk överlag och del genom litteratur och material. Anja vidareutvecklar konkreta arbetssätt som hon praktiserat.

[...] ge ordlistor i förväg innan något ska gås igenom [...] gestikulera, arbeta formativt med enklare uppgifter för att testa på och lära sig för att sedan arbeta med liknande uppgifter som efter några försök och utveckling med feedback leder till bedömning, uppmuntra eleverna att hjälpa varandra och uppmuntran att använda sitt eget modersmål som ett verktyg i sitt eget lärande [...] använda olika didaktiska undervisningsmetoder exempelvis EPA – enskilt, par, alla [...] en övning där eleverna står i en liten ring och i en stor ring med ansiktena vända mot en kamrat och förklara olika

begrepp och sedan rotera så samtliga elever oavsett förkunskap eller språkförståelse får chansen att utvecklas med hjälp av kamrater (Anja, 2017-12-08)

När lärarna får frågan om hur de förmedlar ämnesspecifika begrepp och fackspråk svarar några av dem på följande sätt:

Det är det som är det svåraste, just för att de dels måste lära sig vad det betyder på sitt språk och dels för att de kanske aldrig kommit i kontakt med det någonsin eftersom många inte gått i skolan. Man får ta det väldigt från grunden, börja om från början liksom. Allt vad som händer med pulsen, varför man ska duscha och sånt. (Heidi, 2017-12-22)

Av intervjuerna framkom det att många av de tillfrågade lärarna var noggranna med att eleverna skulle använda det svenska språket. Lärarna hade olika syften med denna princip. Bland annat handlade det om vikten av att alla elever skulle förstå vad som sas och även för att utveckla språkkunskaperna. Någon var även av uppfattningen att de flerspråkiga eleverna fick använda sitt förstaspråk så länge som de inte använde det för att exkludera läraren och andra elever. Detta avgjordes av läraren och var i syfte att undvika eventuella konflikter eleverna emellan. En av lärarna var noggrann med att påpeka och påminna eleverna om syftet med att tala svenska vilket var för deras egen vinnings skull.

5.2. Situationer som uppfattas språkutvecklande

Angående i vilka situationer som lärarna uppfattar att idrott och hälsa är språkutvecklande handlar det mycket om det ämnesspecifika språket med alla dess begrepp. I samband med lagidrotter blir det även en hel del kommunikation och efteråt handlar det mycket om att värdera sina egna känslor av utförandet. Alla lärare är överens om att språket används konstant inom ämnet, men mer fragmenterat kanske. Några nämnde ämnets fackspråk och hävdade att de trodde det bidrog till elevernas språkutveckling. Ämnet ger ytterligare möjlighet att lyssna, se och praktisera vilket kan fördjupa elevernas kunskaper. På den direkta frågan om de ansåg ämnet som språkutvecklande svarade de på följande sätt:

Man pratar ju hela tiden, många nya ord och begrepp. (Heidi, 2017-02-22).

Ja absolut! Mycket samarbetsövningar, lekar, lagspel med mera kräver ett språk för att flyta på. (Emma, 2017-12-20)

De får ju oerhört mycket hörförståelse, lyssna på och följa instruktioner på svenska. Simningen ger också en hel del ordförråd utan att eleverna själva tänker på det. Många verb. (Klara, 2017-12-20)

Lärarna beskriver deras uppfattning om vad som kan vara språkutvecklande. Främst så nämns verbal kommunikation och användning av språket. Eleverna får även lyssna och sedan praktisera genom att de ges möjlighet att följa instruktioner. Vidare fick lärarna frågan om de lät eleverna arbeta tillsammans och prata sitt modersmål.

Ja de får möjlighet att arbeta tillsammans, det är många som har samma modersmål [...] De kan förklara för varandra [...] de som är lite starkare i språket (Heidi, 2017-12-19)

De kan använda sitt modersmål som ett verktyg i lärandet vilket är en stor resurs de bör bli uppmuntrade till att göra. Under lektionerna i idrott och hälsa där hälften av ca 25 elever i varje klass inte har svenska som modersmål arbetar vi ofta i par. Dessa par byts flera gånger under lektionen på måfå. En fördel med denna arbetsmetod visar sig också genom att elever lika ofta får möjlighet att samtala på sitt modersmål och även enbart på svenska där eleverna båda gångerna får olika chanser att utveckla sin språkförståelse (Anja, 2017-12-22)

Heidi anser att eleverna kan vara en resurs för varandra i och med att flera av hennes elever har samma modersmål. Även Anja är inne på ett likande spår och säger att man bör uppmuntra eleverna till att göra det. Hon ger ett exempel på ett konkret arbetssätt där eleverna möter språket flera gånger och på olika sätt genom att de tvingas förklara orden. Beroende på elevernas kunskap kan förklaringen variera men förståelsen fördjupas.

Klara beskriver att hon uppfattar det som att eleverna tillgodogör sig det teoretiska innehållet om hon ritar och visar:

De teoretiska situationerna. Man visar, ritar vid de praktiska sakerna så det brukar lösa sig. (Klara, 2017-12-20)

En lärare, Kim berättar att hon aktivt har försökt att skapa band mellan elever som har svenska som modersmål och eleverna med svenska som andraspråk.

[...] många av de eleverna har uttryckt att de vill ha svenska kompisar, men de elever här tar ett steg tillbaka. Jag försöker att arbeta med samarbetsövningar och gruppuppgifter [...] de väljer inte aktivt att hänga med dem [...] det handlar ju också om personlighet, hur framåt man är [...] man kan ju inte tvinga dem att vara kompisar (Kim, 2017-12-22)

Kim berättar att hon ger elever med svenska som andraspråk en möjlighet att möta elever som talar svenska. Dock gav hennes försök inte den effekt hon såg som önskvärd eftersom de svenska eleverna föredrog att vara med varandra istället. Hon förklarar att samhället där skolan ligger har en relativt främlingsfientlig kultur vilket speglas på elevernas beteende.

5.3. Idrottslärares språkliga resurser

Kim upplever ett behov av språkstöd och mer allmänt stöd uppifrån eller andra kolleger. I en ensam process har Kim själv fått hitta vägar som hon tror, och hoppats har lett till lärande hos eleverna med svenska som andraspråk. Tidsaspekten och stora klasser nämner Kim som ett annat pedagogiskt problem eftersom hon inte kan ge andraspråkeleverna den tid som de skulle behöva.

Det som är problematiskt är den teoretiska biten i idrott. Där kan jag tycka att jag inte fått så mycket hjälp. Där har jag själv fått hitta vägar, plocka ut lättare material till exempel [...] Det kvarstår ett problem, lektionen är 50 minuter och det finns tjugo elever till [...] Det har hänt vid något tillfälle att jag haft språkstöd under lektionen. [...] De har jobbat innan och efter lektionen med språkstöd, så det kan man ju hoppas att ... det kan förbättras. [...] Små kommuner med få elever har svårare att få anpassningar. (Kim, 2017-12-22)

Heidi försöker att se till ämneskunskaperna som eleverna har. Om eleven på något sätt visar att denne kan det som efterfrågas hävdar Heidi att kursmålen ändå uppfylls. Med hjälp av studiehandledning skulle elever med svenska som andraspråk alltså ges större möjlighet till att få godkända betyg i ämnet. Heidi nämner att hennes information om elevernas förkunskaper enbart innehöll huruvida de kunde simma eller ej.

De hade ju inga förkunskaper alls, och det är ju språket som är det största hindret [...] Mina förkunskaper om eleverna var om de kunde simma eller inte [...] Allt förenklas till en basic nivå. Kände behov av hjälp från studiehandledarna [...] Språket är inte ett krav i idrotten tänker jag, utan det är ju kunskaperna. Om de kan det på sitt modersmål så ska de ju ändå på något sätt klara kurserna för det är ju inte det som är i fokus. Jag försöker hitta sätt att få dem att förstå, för vi talar ju inte samma språk. [...] Fysiska bitarna är inte ett problem. (Heidi, (2017-12-19)

Lärarna fick också frågan om vilken eventuell kompetensutbildning de fått angående SVA-elever. Ingen av de sex tillfrågade hade fått kompetensutbildning på sin nuvarande arbetsplats, men fem av sex hävdade att det var önskvärt. Anledningen till det var främst en ekonomisk fråga.

Jag har inte fått någon direkt undervisning om detta. Däremot var jag på en språkresa förra sommaren. Då jag fick uppleva hur det var att få undervisning på ett främmande språk (spanska). Jobbigt men väldigt nyttigt, det var den bästa kompetensutveckling jag varit på. Dock betalade jag ju den själv. (Klara, 2017-12-20)

Klara har själv sökt kunskap genom en språkresa och därmed tillägnat sig hur det är att få undervisning på ett andraspråk. Skolan stod inte för kostnaden.

Ingen. (Ruth, 2017-12-19 & Emma, 2017-12-20)

Nej, ingen kompetensutbildning men jag upplever ett behov. [...] Nu har vi ju inte så många nya, utan vi har haft dem ett par år nu så vi lärare har ju fått hitta vägar att hjälpa dem till språket så mycket som möjligt. (Kim, 2017-12-22)

Ingen. Jag har själv även besökt skolans specialpedagoger för konkreta tips och kompetensutveckling då de är specialister på extra anpassningar och särskilt stöd. Har även frågat undervisande lärare i endast SVA-klasser för tips och vad som fungerat för dem i praktiken utifrån deras egna erfarenheter. (Anja, 2017-12-08)

Likaså Anja har själv aktivt sökt efter mer kunskap och stöd av skolans specialpedagoger. Kim har tagit hjälp med sin kollega och tillsammans har de hittat, vad de anser, ett fungerande arbetssätt.

Vi har två mentorer åt klassen, så de går en massa kompetensutbildning men vi ämneslärare har inte fått det. [...] inte som jag arbetar idag, för jag känner att jag får hjälp av de lärarna som har dem mest. Hade jag arbetat med fler ungdomar hade jag kanske känt behov av det. Inte i dagsläget. (Heidi, 2017-12-19)

En av lärarna, Heidi, upplevde i nuläget inte ett behov av kompetensutbildning då mycket stöd funnits från två mentorer vilka har störst ansvar för klassen. Dessa kunde avge tid för att hjälpa både henne och eleverna.

Vi arbetar ofta och mycket med att försöka utveckla elevers vokabulärer i respektive ämnen. Själv använder jag ofta bildstöd och översättningar i idrottshallen så att eleverna kan se vad ordet betyder på engelska t.ex. då många av eleverna är duktiga på engelska [...] ibland använder vi olika typer av översättningssajter för att översätta mellan t.ex. svenska och arabiska [...] på själva skolan finns ett uttalat mål att alla elever skall förvärva en ämnesvokabulär i varje ämne – detta oavsett om de läser svenska som andraspråk eller inte. (Ruth, 2017-12-11)

Ruth utnyttjar ett tredje språk i form av engelska som en resurs i sin undervisning. Engelska är ett internationellt språk vilket en del av de elever som kommer till Sverige kan ha varit i kontakt med. Det gör att de kan utnyttja hela sin språkliga repertoar i vissa situationer.

[...] anpassad teori, extra inköpa böcker på lättare svenska, material från Mediepoolen för just Sprint/SFI [...] extra insatt simundervisning för de som är i behov. (Heidi, 2017-12-19)

Heidi har fått resurser i form av undervisningsmaterial som är anpassat för elever med svenska som andraspråk. Gemensamt för de sex lärarna var att deras uppfattning om att lärarutbildningen hade vissa brister gällande att möta elever med annat modersmål än svenska. En av lärarna, Anja uttryckte sig såhär:

I utbildningen fick jag ingen kompetensutveckling kring ämnet över huvud taget vilket är grovt problematiskt. SVA-elever finns i de flesta klasser och kurser. (Anja, 2017-12-08)

Anja konstaterar att ett ökat antal elever med svenska som andraspråk ökar även behov av kompetensutveckling och resurser.

5.4. Sammanfattning av resultat

Nedan följer en sammanfattande redogörelse av resultatet. Texten disponeras efter studiens tre frågeställningar.

Framgångsrika undervisningsmetoder enligt lärarna

Samtliga lärare är enade om att det är viktigt att ge eleverna ett stort talutrymme för att främja deras andraspråksutveckling. Fokusera på att låta dem förmedla sina kunskaper verbalt till en början är också något som flera av lärarna nämner. Detta eftersom många av andraspråkseleverna har lättare att uttrycka sig muntligt jämfört med skriftligt.

Att arbeta i grupper med svenska elever är också något som nämns som framgångsrikt då dessa kan ge språklig hjälp och stöttning. En av lärarna konkretiserade ett exempel på sin undervisning där hon blandar samtliga elever och de får förklara olika begrepp för varandra. Hon påpekar att det är gynnsamt eftersom alla har olika förkunskaper och språkförståelse. En av lärarna använder sig av ”dagens ord” där centrala och ämnesspecifika begrepp tas upp som har att göra med innehåll och syfte lektionen. Flera lärare nämner att de talar tydligt och långsamt samt använder sig av gester när de undervisar dessa grupper för att de ska ha så god chans som möjligt att förstå. Dock är lärarna i studien enade om att fokus behöver ligga på rörelse och aktivitet i och med ämnets praktiska karaktär.

Många använder sig av bildstöd, film, andra digitala hjälpmedel, översättningsprogram och kroppsspråk för att förmedla undervisningens innehåll. Detta uppfattas som goda metoder enligt

lärarna. Några av dem nämner förenkling av uppgifter. En del är av uppfattningen att förenkling är bra medan någon anser att det hämmar elevernas utveckling.

Situationer som uppfattas språkutvecklande

När elever ges möjlighet att samarbeta och spela tillsammans i lag skapas det situationer där språket blir ett verktyg som krävs för att aktiviteten ska fungera på ett bra sätt. Därför uppfattar flera av lärarna att mycket samarbete och lagidrott är viktigt för andraspråkselever. Ämnet ger möjlighet för eleverna att lyssna, se och praktisera vilket kan skapa en ökad förståelse enligt lärarnas uppfattningar. I olika aktiviteter nämns mängder med verb och dessa praktiserar eleverna sedan i övningar och skapar på så sätt förståelse.

Flera av lärarna anser även att elever med samma modersmål måste ges möjlighet att hjälpa varandra språkligt och diskutera kunskaperna på sitt modersmål. Det råder dock varierande uppfattning om mängden modersmål i undervisningen eftersom alla lärare är väldigt tydliga med att eleverna i största möjliga mån skall tala svenska för deras egen vinning.

En lärarna nämner att hon försökt att skapa band mellan eleverna med svenska som modersmål och eleverna med svenska som andraspråk, dock utan lyckat resultat. Hon känner till vinningen av att eleverna får mycket utbyte av att tala mer svenska och strävar aktivt mot det.

Idrottslärarnas språkliga resurser

Majoriteten av lärarna uppfattar att det saknas resurser för att ge elever med svenska som andraspråk goda förutsättningar att lyckas i ämnet. Ingen av lärarna har erhållit kompetensutveckling i språkutvecklande arbetsätt eller att möta elever med svenska som andraspråk. Fem av sex hävdade att det var önskvärt, och gärna mer stöd från både kolleger och ledning nämndes. Endast en lärare hade tillgång till studiehandedare på elevernas modersmål, och det gällde endast vissa dagar i veckan.

Lärarna utnyttjar förenklat arbetsmaterial, bilder och filmer och Ipads som ger möjlighet till översättning. Muntliga prov och dyligt en annan. Utöver det är de resurser som idrottslärarna har deras kreativitet och anpassningsförmåga till den rådande situationen. Många av dem har själva aktivt fått lov att söka kunskap och utveckla strategier för att hjälpa eleverna på bästa sätt. En resurs är att utnyttja ett tredje språk, såsom engelska då det kan vara ett språk som elever varit i kontakt med tidigare. Vidare arbetar många av lärarna med att aktivera eleverna som läranderesurs för varandra och blandar elever med svenska som modersmål och elever med svenska som andraspråk.

6. Analys av resultat utifrån teoretiskt ramverk

Nedan analyseras resultatet med utgångspunkt i det teoretiska ramverket, det vill säga det sociokulturella perspektivet på lärande samt Cummins BICS och CALP. Avsnittet disponeras systematiskt utifrån studiens frågeställningar.

6.1. Framgångsrika undervisningsmetoder enligt lärarna

Enligt det sociokulturella perspektivet är stöttning för elever som ligger på en lägre språklig nivå en förutsättning för språkutveckling. Resultatet i denna studie visar att de intervjuade lärarna anser att det är viktigt för andraspråkseleverna att aktivt använda målspråket under deras lektioner. Av de lärare som hade möjlighet att para ihop elever med samma modersmål utnyttjade samtliga av dem den möjligheten genom att dessa elever fick hjälpa varandra som en form av stöttning. Utöver det var samarbetsövningar, att låta eleverna undervisa varandra (som bidrar till att de lyfter varandra språkligt) och vissa digitala hjälpmedel som stöttade dessa elever. Det är bland annat det som är av betydelse inom den sociokulturella teorin, om lärare ger rätt stöd och samtidigt ser till att eleverna kan stötta varandra så sker lärande inom den proximala utvecklingszonen. Med hjälp av lärarnas stöttning att tala långsamt, förklara viktiga begrepp och anpassa till muntliga examinationer ges eleverna möjlighet att utvecklas vidare.

Även om vissa elever befinner sig på en likvärdig men låg språklig nivå sinsemellan så kan eleverna ändå få stöd enligt teorin om den proximala utvecklingszonen. Eftersom alla elevgrupper har spridda kunskapsnivåer går det att finna den elev som lärt sig något som en annan elev ännu inte tillägnat sig och därmed se till att stöttning kan ske. Det gör det problematiskt för den enskilde läraren i studien, Kim, som i sina grupper bara hade ett fåtal elever med svenska som andraspråk och denna skara hade skilda modersmål.

6.2. Situationer som uppfattas språkutvecklande

Av lärarnas svar kan det utläsas från Cummins teori om skolspråk och vardagsspråk att det framförallt är den kommunikativa förmågan, BICS, som visar sig centralt i ämnet idrott och hälsa. Eleverna kommunicerar med varandra i fysiska aktiviteter som är kontextbundna och en av lärarna förklarar hur hon ibland har muntliga prov och försöker att dra orden ur munnen på eleverna eftersom hon tror att de har mer kunskaper än vad deras språk kan ge uttryck för.

Inlärningstiden av vardagsspråket är enligt Cummins (2000) ungefär två år. Oklart är hur länge eleverna, som lärarna i denna studie undervisar, har varit i Sverige. Det skolspråk, CALP, som kan utläsas av lärarnas svar handlar främst om enskilda, ämnesspecifika begrepp vilka sätts in i sitt sammanhang och lärarna nämner fördelen med att också kunna visa och praktisera sina begrepp. En lärarna i studie problematiserar ämnets praktiska karaktär genom att det måste råda en balans mellan att fokusera på utveckling av språket och ämnets fysiska och aktiva del. Dock ses det som fördelaktigt att språket både kan visas med hjälp av bilder och av ett praktiskt utförande av ämnesspecifika begrepp.

6.3. Idrottslärarnas språkliga resurser

Lärarna i studien använder sig av, och tycker det är nödvändigt att använda sig av multimodalitet i form av visuella hjälpmedel för att komplettera texter och genomgångar för att därmed öka elevens intresse och förståelse. Användandet av multimodalitet kan ses som en form av stöttning där eleverna kan fylla de språkliga luckor som lärarna inte har kunskaper om. Med hjälp av digitala hjälpmedel kan eleverna gå från BICS till CALP genom att aktivt söka efter mer information och synonyma ämnesspecifika begrepp.

7. Diskussion

I detta avsnitt diskuteras studiens resultat i förhållande till tidigare forskning och litteratur. Dispositionen utgår återigen från studiens tre frågeställningar. Jag är medveten om att den forskning som utförts i andra delar av världen inte nödvändigtvis går att applicera direkt på svensk skola. Jag anser dock att det är värdefullt att jämföra andraspråksutvecklande aktiviteter som funnits givande i andra länder med de metoder som lärarna i studien nämner i resultatet då dessa även skulle kunna genomföras och fungera även i svensk verksamhet. Det är även intressant att se att resultat av svensk forskning många gånger stämmer överens internationell forskning. Diskussionen berör även metodvalet. Slutligen lyfts studiens pedagogiska konsekvenser, slutsatser och vidare forskning.

7.1. Resultatdiskussion

I detta kapitel kommer studiens resultat att diskuteras utifrån och jämföras med den tidigare forskningen. Dispositionen följer lika struktur som i tidigare avsnitt, där var och en av frågeställningarna diskuteras.

Framgångsrika undervisningsmetoder enligt lärarna

För att elever med svenska som andraspråk ska tillägna sig både språk- och ämneskunskaper parallellt krävs det mycket planering och medvetenhet hos lärare. Baserat från lärarna i studien uppfattar jag deras arbetssätt som relativt medvetet, men att behov av fortbildning och stöd är önskvärt. I likhet med vad Barker m.fl. (2011) beskrev om att just idrottslärare har svårt att anpassa sin undervisning till elever med svenska som andraspråk så uppfattar lärarna i studien att de inte räcker till men att de tvingats göra det bästa av situationen. Lärarna var alla väldigt måna om att inkludera och skapa så goda förutsättningar för deras andraspråks elever som möjligt.

Av resultatet går det att utläsa att några av de framgångsrika, språkutvecklande undervisningsmetoderna ur Haynes och O'Loughlin (1997) modell praktiseras av lärarna i studien. Bland annat så uppger de att de försöker att ge andraspråks eleverna så stort talutrymme som möjligt, och att de stöder och tydliggör undervisningsinnehållet med bilder. De förenklar meningar och talar långsammare. En av lärarna arbetar med ordinlärning innan innehållet och flera av dem nämner att de kan visa olika begrepp och därmed modellera alla aktiviteter.

För många elever med svenska som andraspråk så är skolan den enda platsen för dem att lära, tala och utveckla språket. Cummins (2000) lyfter att det är en vanlig situation för andraspråks elever. Problematiken med att använda modersmålet lyfts av Kim som i sina elevgrupper har ett fåtal elever som inte heller talar samma modersmål. Hon känner inte att hon har tillräckliga kunskaper eller stöd för att utöva och inkludera elevernas modersmål i praktiken. Vidare gjorde lärarna i studien en hel del olika anpassningar för sina elever. Många av dem arbetar med förenklingar av uppgifter och studiematerial. En lärare skriver upp viktiga begrepp för dagens lektion och ser till att eleverna förstår dem. Cummins (2000) visar i sin modell, se figur 1, att det är viktigt att läraren går igenom begrepp och ord för att utveckla elevernas ordförråd. Cummins beskriver vikten av ett rikt inflöde och utflöde av andraspråket där eleverna ges möjlighet att använda språket både mycket och på olika vis. Med andra ord är det av stor vikt att

man som lärare inte enbart ger eleverna ett innehåll utan att noggrant gå igenom ord och begrepp vilka kan tänkas svåra för eleverna. I klassrum där det finns elever med svenska som andraspråk kan man inte ta för givet att eleverna förstår ord som inte tillhör ett vanligt, vardagligt språkbruk. I litteratur finns många ord för liknande företeelser och det finns även ord som man endast hör i kontexter som dessa elever inte möter. Därför är det, precis som forskning och några av lärarna i studien lyfter, av stor vikt att eleverna får höra språket mycket i olika sammanhang och använda språket för att kommunicera sina åsikter och sina tankar.

Studiens resultat kan jämföras med fynden från Sato och Hodge (2014) studie. Även där uppfattade lärarna att det rådde brist på förutsättningar och att de kände ett behov av kompetensutveckling. Det får mig att reflektera över skolans värld och hur homogen den ofta kan vara. Lärare brinner för sitt yrke och vill alla elevers bästa vilket också speglar deras svar där de känner sig otillräckliga för elever med svenska som andraspråk.

Slutligen vill jag lyfta att i de klasser som lärarna i denna studie undervisar i var det en väldig blandning mellan elevernas språkbakgrund, och att jag är medveten om att språkinläring kan påverkas av vilken språklig bakgrund man har. Exempelvis ligger tyska närmre det svenska språket än vad till exempel somaliska eller arabiska gör. Det finns också skillnader i elevernas språknivå, då vissa är relativt nyanlända och vissa levit i Sverige några år. Därför kan det skilja sig åt vilka undervisningsmetoder och arbetssätt som fungerar. Idag möter man som lärare en blandning av elever med olika bakgrund och på så vis behöver man finna metoder som möter allas behov.

Situationer som lärarna uppfattar att de arbetar språkutvecklande.

I vilka situationer som idrottslärare uppfattar att de arbetar på ett sätt som kan vara språkutvecklande för elever med svenska som andraspråk varierade svaren. Baserat på lärarnas svar i studien ger ämnet idrott och hälsa många möjligheter till just interaktion genom exempelvis instruktioner, samarbetsövningar och lagsporter. Eleverna måste även kunna uttrycka sina känslor och reflektera över sina prestationer förklarar lärarna. En av lärarna nämner till exempel en specifik gren som simning där det presenteras många verb, ämnet i sig är associerat till rörelse och därav är variationen av verb enorm. Konkret arbete med dessa verb kan vara att låta eleverna själva praktisera dem. Detta visades även i Krügers (2018) studie där elever som fått ordinläring genom att själva praktisera dem befäster dem på en högre nivå än de som inte får det.

Gemensamt för lärarna var deras strävan efter att alla elever i största möjliga mån skulle prata svenska på lektionerna och i samtliga övningar. Anledningarna skiljde sig något åt, men framförallt för att eleverna ska lära sig att använda språket, både genom att lyssna och att uttala. Det användes även som medel för att undvika konflikter mellan eleverna enligt en av lärarna. Detta är en vanlig strategi bland lärare, trots att det finns två sidor av situationen. Å ena sidan exkluderas andraspråkseleverna i situationer där de kan utnyttja varandra för att förstå och å andra sidan exkluderas eleverna med svenska som modersmål eftersom de inte kan förstå språket. Detta kan skapa en osäkerhet i gruppen.

Idrottslärares språkliga resurser

Lärarna i studien strävar efter att ha ett tillåtande klimat samt att de själva känner ett behov av att bredda sin kompetens. De har själv fått axla ett stort ansvar gällande att försöka inkludera eleverna med annat modersmål, några av dem har som tidigare nämnt utvecklat egna strategier och lösningar för att hjälpa eleverna. En av dem hade själv bekostat en kompetensutveckling som ansågs viktig för hennes arbete.

Det råder uppenbarligen en brist på resurser i skolans värld. Detta är förstås ingen nyhet då kapital styr mycket i skolans värld. Intressant är att lärarutbildningen ännu inte inkluderat att lära ut ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i alla ämnen, med särskilt fokus på flerspråkighet och andraspråksutveckling. Detta är något som inte enbart skulle gynna andraspråkselever utan även elever med svenska som modersmål.

Efter den stora flyktingströmmen till Sverige som anlände under 2015 borde skolan hunnit rusta sig mer och hunnit urskilja de olika behov av stöd som finns. Av lärarna i studien var det ingen av dem som hade studiehandledare på elevernas modersmål mer än i begränsade tillfällen. Kanske har det också att göra med att synen på ämnet idrott och hälsa fortfarande inte ses som ett kunskapsämne, utan mer som ett ämne där eleverna får ”springa av sig” gentemot andra ämnen. Det kan också bero på bristande, ekonomiska resurser och i andra fall kan det handla om att det inte finns någon studiehandledare på respektive språk att tillgå på den befintliga skolan.

Däremot kan lärarna i studien utnyttja multimodala hjälpmedel och resurser såsom Ipads, filmer och bilder, översättningsprogram och i viss mån eleverna som läranderesurs för varandra. Det är vanligt i skolans värld att inta ett bristperspektiv. Lärarna i denna studie tar tillvara på de resurser som finns och utifrån det skapar de bättre förutsättningar för elever med svenska som andraspråk.

7.2. Metoddiskussion

Studien begränsas av att det endast är sex lärare som deltar och arbetar med andraspråkselever i ämnet idrott och hälsa. Därav går resultatet inte att generalisera. Däremot ger ett litet antal informanter möjligheter att få längre och mer uttömmande svar än om antalet ökat eftersom studien var begränsad av tid. Lärarna i studien har olika storlek på antalet andraspråkselever i undervisningsgrupperna vilket gör det möjligt att arbetssätten kanske sett annorlunda ut om majoriteten av eleverna varit andraspråkselever.

Under studiens gång behövde frågeställning två omarbetas för att kunna besvaras fullt ut. Detta eftersom att det är svårt att mäta i vilka situationer som språkutveckling sker även om det subjektivt uppfattas så.

Det kändes viktigt för mig att göra intervjuer istället för enkät med anledning att alternativfrågor inte hade gett samma djupa förståelse för lärarnas uppfattning samt att dessa uppfattningar inte skulle göra sig rättvisa i form av siffror. En fördel med enkät är däremot att det ökar möjligheten till en större mängd datainsamling och skulle på så sätt kunna göra generalisering av resultatet möjlig. Fördelen med intervjuer är även att man kan reda ut missförstånd eller feltolkningar

direkt i situationen. Nackdelen är att personer tenderar att inte vara helt ärliga i fråga om deras arbetssätt och därmed kan resultat ändå bli missvisande.

Inför intervjuerna ansåg jag mig själv påläst inom ämnet och hade möjlighet att tydliggöra vid eventuella missförstånd i intervjuerna. Vid studiens start hade jag en uppfattning om hur verkligheten såg ut, detta kan ha påverkat mig då intervjuguiden utformades. Bell (2006) hävdar att intervju som metod är starkt påverkad av individens personlighet och lätt kan bli subjektiv vilket kan ha möjliggjort att jag lät min förförståelse och förkunskap, utan min vetskap, leda intervjupersonerna i önskvärd riktning.

Vid intervju finns också problematiken att frågorna kunde formulerats annorlunda för att ge upphov till andra svar. Jag anser dock att styrning av intervjuguide inte påverkat resultatet på ett negativt sätt. Om jag däremot använt mig av en kompletterande observation skulle validiteten på studien ses som mer komplett.

Eftersom syftet med studien handlar om idrottslärares uppfattning blev urvalet tydligt, verksamma idrottslärare som undervisar elever med svenska som andraspråk. Anledningen till att jag ville fråga lärare som varit verksamma i tre år eller mer var att de förhoppningsvis hunnit få en uppfattning om sig själva och sin egen undervisning gentemot nyexaminerade lärare och även att de då hunnit möta olika typer av elevgrupper med varierande storlek.

Att jag använde mig av telefonintervjuer istället för att träffa intervjupersonerna berodde som tidigare nämnt på att lärarna i studien är bosatta väldigt utspritt i landet och möjlighet att träffa dem personligen fanns inte. Två av lärarna bodde på rimligt avstånd för en personlig intervju men för att säkerhetsställa att genomföra intervjuerna så likartat som möjligt valdes ändå telefonintervjuer för samtliga lärare. Valet att befinna mig på min arbetsplats under intervjuerna hade två anledningar. Dels är risken att bli störd minimal under kvällstid och dels fanns tillgång till skrivare som jag kunde använda för att skriva ut de transkriberade intervjuerna. En fördel med att transkribera intervjuer är att materialet blir samlat och ger en tydlig överblick på hela intervjuguiden. Det går då relativt enkelt att jämföra intervjupersonernas svar. En nackdel med transkribering är att denna översättning tillintetgör röst, intonation och pauser som vid intervjutillfället ter sig naturligt. Röst, intonation och naturliga pauser kan ibland avslöja en annan innebörd av det som personerna faktiskt säger. Det krävs dock hög kompetens och erfarenhet som forskare för att kunna utläsa dessa på ett bra sätt.

Fördelar med telefonintervjuer är att det skapar flexibilitet och intervjupersonerna kan befinna sig på valfri plats och behöver inte påverkas av mig som intervjuare på samma sätt som vid en fysisk träff. Det ger även en frihet genom att de med en enkel knapptryckning när som helst kan avbryta intervjun. En nackdel är att det kan kännas opersonligt att inte träffa intervjupersonen och att det kan upplevas som oseriöst. En annan nackdel med telefonintervjuer är att mottagningen för samtalet skulle kunna störas och i sin tur påverka ljudkvaliteten. Viktiga svar skulle då kunna gå förlorade. Det finns också risk för att samtalet ofrivilligt bryts under intervjun.

En styrka i studien anser jag är åldersvariationen på lärarna samt hur olika lång tid de varit verksamma. Det ger en förståelse för att både erfarna och mindre erfarna lärare har en enad uppfattning om behovet av kompetensutbildning och att elever med svenska som andraspråk är i behov av ökat stöd. Intressant är att trots stor åldersskillnad och antalet år i yrket är lärarna i studien relativt enade i sina svar. Följdfrågan blir då om min intervjuguide föranlett svaren hos dessa lärare. Omfånget på studien är dock för litet vilket gör att det inte går att dra slutgiltiga och generaliserbara slutsatser. Det vore dock intressant att arbeta vidare med triangulering för att erhålla ytterligare data genom exempelvis observation för att säkerställa att lärarna faktiskt gör som de uppfattar och säger sig göra. Detta skulle också medföra en ökad validitet.

7.3. Pedagogiska konsekvenser

Studien ökar förståelsen kring lärares uppfattningar om idrottsundervisning för elever med svenska som andraspråk. Studiens resultat kan ge verksamma idrottslärare förslag på undervisningsmetoder för dessa elever och vad som kan anses som problematiskt. Studien visar även att det inte finns något facit för hur undervisning ska bedrivas, och att det kan existera skilda uppfattningar om vad lärare uppfattar som bra undervisning. Att verksamma lärare kan ha en skild syn om hur man bäst bedriver undervisning gentemot vad forskning tidigare visat är också något som visas i studien. Dock är det viktigt att komma ihåg att lärarna i föreliggande studie inte har någon som helst utbildning i språkutveckling och svenska som andraspråk.

Det kan vara av värde att lärare, på sina arbetsplatser, får möjlighet att diskutera andraspråksutveckling, språk- och kunskapsutvecklande undervisning samt forskning på området. Detta för att dela idéer, tankar och att reflektera och därmed utveckla sin undervisning som i sin tur kan hjälpa andraspråks elever till likvärdig utbildning. Flera lärare i studien har angett att de arbetat mycket på egen hand vilket gör att kollegiala samtal blir en viktig pusselbit för vidare utveckling av undervisning. Några av lärarna saknade både kunskap, resurser och stöd vilket främst berodde på ekonomiska faktorer. Resurser i form av utbildning och hjälpmedel för att stötta både lärare och elever är något som måste finnas inom skolan. Det finns en möjlighet att lärarnas uppfattningar skulle kunna ändras och utvecklas om de fick tillgång till mer resurser och mer kunskap kring andraspråksutveckling samt ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

7.4. Slutsatser

Syftet med studien var att undersöka hur lärare som arbetar med idrott och hälsa på gymnasiet uppfattar att deras ämne är språkutvecklande för elever med svenska som andraspråk. I resultatet framkom konkreta förslag på hur de arbetade med dessa elever, när och hur som ämnet ansågs språkutvecklande samt vilka resurser och stöd som lärarna dels hade och dels sådant som var önskvärt.

Samtliga lärare uppfattade att ett omfattande inflöde och utflöde av språket var viktigt och att ämnet öppnade upp för just detta på många sätt. Dels genom instruktioner, regelgenomgångar och teori, och dels genom samarbete och kommunikation i de fysiska aktiviteterna. Gällande elevernas användande av modersmål ansågs det som exkluderande i vissa situationer eftersom lärarna känner en osäkerhet i vad som faktiskt sägs eleverna emellan. I andra situationer märkte

lärarna att genom att låta eleverna hjälpa och lära av varandra ökade deras förståelse. Dock lyfte flera av lärarna att brist på kunskap och resurser försvårar sådana arbetssätt i praktiken.

Majoriteten av lärarna i studien använde sig av förenklat material av de teoretiska bitarna. En del hade tillgång till Ipad, språkstöd och material på elevernas modersmål. En del hade inte fått några som helst resurser utan har istället fått arbeta fram egna arbetssätt och strategier för att ge dessa elever en rimlig chans att uppnå kunskapskraven. Några använde sig av multimodala hjälpmedel såsom bildstöd, översättningsprogram och film.

7.5. Vidare forskning

För att möjliggöra generalisering av studien hade man kunnat intervjua flera lärare. Ett större antal lärare och ett större antal skolor hade bidragit till ett mer trovärdigt resultat. Vidare vore det intressant att undersöka om lärarna i studien faktiskt använder de undervisningsmetoder som de lyfter i intervjuerna om man hade använt sig av observation. Det finns risk att lärarna inte undervisar på det sätt som de lyfter som fungerande. Observation kunde varit ett komplement till intervjuerna för att då uppmärksamma lärarna på vilka metoder de faktiskt använder. Intressant vore även att erhålla en djupare förståelse för de olika arbetssättens betydelse för andraspråksinlärning och att fördjupa sig i ett av dem. Att få titta på frågan i ett elevperspektiv vore även det intressant, då kan man undersöka relationen mellan elevernas andraspråksutveckling och undervisning.

8. Litteraturförteckning

Barker- Ruchti, N., Barker, D., Sattler, S., Gerber, M. & Pühse, U. (2013). Sport—'It's Just Healthy': Locating Healthism within Discourses of Social Integration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*. Volume 39:5. Pages 759-772

Bell, J. (2006). *Introduktion till forskningsmetodik*. (4., [uppdaterade] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Bell, N. & Lorenzı, D. (2004). Facilitating second language acquisition in elementary and secondary physical education Classes. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance; Reston*. 75:6, Pages 46-51,

Coral, J. & Lleixá, T. (2014). Physical education in content and language integrated learning: Successful interaction between physical education and English as a foreign language. *International Journal of Bilingualism Education and Bilingualism*. 2016, Vol. 19, 108-126.

Cummins, J (2000) *Language, Power and Pedagogy: Bilingual Children in the Crossfire*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd. (309 s)

Ellis, R. (1994). *The study of second language acquisition*. Oxford: Oxford Univ. Press.

Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. (2., utök. uppl.) Stockholm: Liber.

Garcia, O (2009) *Bilingual Education in the 21st Century: a global perspective*. UK: Wiley-Blackwell. (s 73-92, 218-286) (70 s)

Gomez, L. C. & Jimenez-Silva, M. (2012). The physical educator as a language teacher for english language learners. *Strategies*. Vol. 25:4, 14-17

Hajer, M. & Meestringa, T. (2014) 2:a uppl. *Språkinriktad undervisning: en handbok*. Stockholm: Hallgren & Fallgren

Hodge, S. & Sato, T. (2014). Elementary Physical Education Teachers' Experiences in Teaching English Language Learners. *Education and Urban Society* 2016, vol. 48:3, 262–287

Holmegaard, M. & Wikström, I (2004). Språkutvecklande ämnesundervisning. I: Hyltenstam, K. & Lindberg, I. (2004) (red.). *Svenska som andraspråk- i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur

Krüger, M. (2018). Second language acquisition effects of a primary physical education intervention: A pilot study with young refugees. Germany: PLOS

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3. [rev.]uppl. Lund: Studentlitteratur.

Lpo 94, *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. (1998). Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Schleppegrell, M (2004) *the Language of Schooling*. London: Lawrence Erlbaum. (189 s)

Skolinspektionen. (2010). *Språk- och kunskapsutveckling för barn och elever med annat modersmål än svenska*. Stockholm: Skolinspektionen.

Skolverket (2012). *Att främja nyanlända elevers kunskapsutveckling- med fokus på samverkan, organisation samt undervisningens utformning och innehåll*. Stockholm: Skolverket

Skolverket. (2016). *Läroplan för gymnasieskolan 2011*. (Reviderad 2016). Hämtad 2018-09-02 från [<https://www.skolverket.se/>]

Spolsky, B (2004) *Language policy*. Cambridge: Cambridge University Press.

Thomas, W.P. & Collier, V.P. (1997). *School effectiveness for language minority students [electronic resource]* / Wayne P. Thomas and Virginia Collier. Washington, D.C.: National Clearinghouse for Bilingual Education.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Hämtad 2018-06-25 från: http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

9. Bilagor

Bilaga 1. Informationsbrev

Information om en enskild intervju med syfte att belysa idrottslärares uppfattning om ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för elever med svenska som andraspråk

Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning.

Studien syftar till att skapa en uppfattning om idrottslärares arbetssätt i deras möte med elever med svenska som andraspråk. Genom att öka förståelsen för deras situation kan för- och nackdelar med deras olika metoder lyftas fram och på så sätt synliggöra vilka resurser och åtgärder som behöver sättas in. Det krävs att du som lärare kan reflektera över din undervisning.

Jag söker sammanlagt sex verksamma idrottslärare som vill ställa upp på enskilda intervjuer över telefon under december 2017. Kravet är att du varit verksam i tre år eller mer. Intervjuerna kommer bestå av öppna frågor och utföras med mig, studieförfattaren och spelas in. Intervjuerna beräknas ta mellan 30-45 minuter. Dag och tid utgår från informantens önskemål.

Dina uppgifter kommer att behandlas konfidentiellt vilket innebär att det enbart är studieförfattaren som kommer veta vem materialet tillhör och informationen kommer att förvaras inlåst. Materialet kommer att makuleras när studien är avslutad och examinerad. Deltagande i studien är helt frivilligt. *Du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering.* Jag är en ämneslärarstudent som genomför studien och den kommer att publiceras i form av en uppsats vid Högskolan Dalarna som ett resultat av ett examensarbete på avancerad nivå. Om just Du vill bidra med dina svar i denna studier, skicka godkännande via e-post eller till nedanstående personer så kontaktar vi dig för att boka dag och tid för intervju.

Ytterligare upplysningar lämnas av nedanstående ansvariga.
Med vänliga hälsningar!

Student:
Ida-Lisa Svärd, Ämneslärarstudent.
073 814 04 46
idalisasvard@live.se

Handledare:
Åsa Wedin, professor pedagogiskt arbete
023- 77 83 65
awe@du.se

Underskrift

Underskrift

Ort och datum

Ort och datum

Bilaga 2. Samtycke

Informerat samtycke om att delta i studien:

”Idrottslärares uppfattningar om ämnet idrott och hälsas möjligheter till ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för gymnasieelever med svenska som andraspråk”

Jag har tagit del av informationen om studiens syfte, tillvägagångssätt och deltagande, både muntligt och skriftligt. Jag samtycker till att delta i studien och till att materialet från intervjuerna får användas i studiens resultat. Jag vet att mitt deltagande är frivilligt och att jag har möjlighet att avbryta min medverkan när helst jag önskar. Mina personliga uppgifter kommer att avkodas och jag kommer att tilldelas ett fiktivt namn. Enbart studieförfattaren kommer veta vem materialet tillhör och informationen kommer förvaras inlåst. Materialet kommer att makuleras när studien är avslutad och examinerad.

Underskrift: _____

Namnförtydligande: _____

Ort och Datum: _____

Bilaga 3. Intervjuguide

Informera om:

- Anonymitet dvs. inget skall kopplas till intervjupersonen - arbetsplats, orter osv.).
- Är det ok att spela in intervjun?
- Sammanställning av intervjun
- Informanten får hoppa över frågor eller avsluta intervjun när denne så önskar.

Bakgrund:

Hur länge har du varit verksam lärare?

Vilken utbildning har du?

När utbildade du dig?

Vad upplever du saknas i din utbildning?

Med vilka åldrar har du arbetat?

Om du jobbat med olika åldrar, Vilka skillnader märkte du i din idrottsundervisning?

Har du arbetat med elever som har annat modersmål än svenska i andra sammanhang än skolan?

Vilka/ vilket?

Arbetssätt

Hur många klasser med SVA-elever undervisar du?

Hur stort antal utgör SVA-eleverna i gruppen?

Anpassas undervisningen utifrån SVA-eleverna?

Hur arbetar du med språket i idrott och hälsa? Hur inkluderar du elever med svenska som andraspråk?

Språk- och ämnesintegrerad undervisning är känt att gynna andraspråks elever.

Hur arbetar du med detta?

Hur arbetar er skola med detta?

Vilken eventuell kompetensutveckling har ni fått angående SVA-elever?

Upplever du ett behov av kompetensutbildning?

Vilka anpassningar görs?

Varför inte?

- Finns det behov av språkstöd i klasserna?

I vilka situationer?

På vilket sätt förmedlar du idrottens fackspråk?

Vilken attityd har de elever med svenska som modersmål till de med svenska som andraspråk?

Hur utspelar sig eventuella konflikter mellan grupperna? Uppfattar du att idrott och hälsa kan vara språkutvecklande?

På vilket/ vilka sätt?

Kan du förklara varför/ varför inte du uppfattar det så?

Hur reagerar du om SVA-elever använder sitt modersmål under lektionerna?

Vilka möjligheter har eleverna att arbeta tillsammans med andra som har annat modersmål?

Varför/ varför inte?

Stort tack för ditt deltagande i intervjun